



ROMÂNIA
Avocatul Poporului

Str. George Vraca nr. 8, Sector 1, București
www.avp.ro



Tel.: +40-21-312.71.01, Fax: +40-21-312.49.21, E-mail: avp@avp.ro
Tel. dispecerat: +40-21-312.71.34, E-mail: petitii@avp.ro

*Domnului prof.dr. Alexandru Rafila,
Ministrul Sănătății*

AVOCATUL POPORULUI
REGISTRATURĂ GENERALĂ
IEȘIRE Nr. 23104 / 20. SEP. 2022

RECOMANDARE

Nr. 137 din 20. SEP. 2022

privind accesul la Subprogramul național de screening pentru cancerul de sân

Instituția Avocatul Poporului, prin Biroul Teritorial Brașov, s-a sesizat din oficiu, în temeiul art. 16 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, având în vedere știrile publicate în presa scrisă, „unul dintre cel mai des diagnosticate cancere la nivel mondial, cancerul de sân, este depistat în România, în 85% din cazuri, în stadiul avansat al bolii, în contextul în care mamografia ca metodă de screening ar reduce cu 20% mortalitatea, însă în țara noastră nu există un program național de prevenție”.

Precizăm că, referitor la situația diagnosticării precoce a afecțiunilor oncologice, site-ul medical Raportul de Gardă.ro menționează că, potrivit EUROSTAT, **România rămâne pe ultimul loc în UE în materie de screening pentru cancerul de sân, chiar dacă procentul a crescut de la 0,2% la 9% în ultimii ani.**

Potrivit informațiilor publicate pe același site, „conform celui mai recent sondaj Eurostat, doar 9% din femeile din România cu vârste între 50 și 69 de ani au raportat în 2019 că și-au efectuat o mamografie în ultimii 2 ani. Din nou, România se situează pe ultimul loc în UE. Pentru Bulgaria, aflată pe penultimul loc, procentul este de 36% – de 4 ori mai mult decât în România. În Suedia, procentul este de 95%, de aproximativ 11 ori mai mult”.

Astfel, potrivit articolului publicat de Raportul de Gardă.ro, se estimează că, în anul 2020, aproape 4000 de femei au murit în România de cancer de sân¹.

Prezentul demers este întemeiat pe prevederile art. 34 și art.31 din Constituția României, privind dreptul la ocrotirea sănătății și dreptul la informație.

Ca urmare, instituția Avocatul Poporului a întreprins demersuri la Ministerul Sănătății, fiind solicitate informații privind stadiul elaborării și implementării programului de screening, având în vedere importanța depistării precoce a acestei afecțiuni oncologice.

Ca urmare, **Ministerul Sănătății** ne comunică faptul că, în cadrul screeningului pentru cancerul de sân sunt prevăzute două instrumente de screening - mamografia și ecografia mamară, în prezent cu două tipuri de finanțare – Fondul Social European și Fondul național unic al asigurărilor sociale de sănătate;

1. prin Fondul Social European se asigură finanțarea Programului Național pentru Screeningul pentru Cancerul de Sân în cadrul proiectului „*Creșterea capacității instituționale și a competențelor profesionale ale specialiștilor din sistemul de sănătate în scopul implementării Programului Național de screening pentru cancerul de sân*” – implementat de Institutul Oncologic „Prof.dr.Ion Chiricuța” Cluj Napoca în parteneriat cu Institutul Național de Sănătate Publică, care constă în:

Persoanele beneficiare în proiect sunt 60.000 femei, din care cel puțin 50% vor fi persoane din grupuri vulnerabile, cu vârsta cuprinsă între 50 și 69 ani, la care se va asigura testarea prin mamografie.

2. prin Fondul Național Unic al Asigurărilor Sociale de Sănătate (FNUASS) se asigură finanțarea în cadrul pachetului de bază, conform *Ordinului MS-CNAS nr.1068/627/2021 privind aprobarea Normelor metodologice de aplicare în anul 2021 a Hotărârii de Guvern nr.696/2021 pentru aprobarea pachetelor de servicii și a Contractului-cadru care reglementează condițiile acordării asistenței medicale, a medicamentelor și a dispozitivelor medicale în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate pentru anii 2021-2022, cu modificările și completările ulterioare*, pentru mai multe tipuri de servicii medicale în scop diagnostic-caz și investigații paraclinice de radiologie imagistică medicală și medicină nucleară.

Astfel, sunt eligibile pentru programul de *depistare precoce a leziunilor precanceroase ale sânului*, femeile cu vârste cuprinse **între 50 și 69 de ani** care îndeplinesc următoarele criterii:

- 1.nu au un diagnostic confirmat de cancer mamar;
- 2.sunt asimptomatice;

¹ <https://gco.iarc.fr/today/data/factsheets/populations/642-romania-fact-sheets.pdf>

3.nu au antecedente sugestive pentru patologia de cancer mamar.

De asemenea, sunt eligibile pentru programul de *depistare precoce a leziunilor precanceroase ale sânului cu suspiciune identificată mamografic*, femeile asimptomatice din grupa de vârstă 50 - 69 ani, cu rezultate pozitive la mamografie, care:

1.nu au un diagnostic confirmat de cancer mamar;

2.sunt asimptomatice;

3.nu au antecedente sugestive pentru patologia de cancer mamar.

Serviciile medicale menționate (consultație chirurgie generală/obstetrică-ginecologie/efectuare mamografie/comunicare rezultat) se efectuează **o dată la 2 ani** prin prezentare la medicul de specialitate obstetrică-ginecologie sau chirurgie generală, în scopul depistării precoce a leziunilor displazice sânului. În cazul unui rezultat negativ, investigația se repetă peste 2 ani.

Ministerul Sănătății ne comunică faptul că, prin pct.VII (2) b) Capitolul 1, Anexa 1 din *Hotărârea de Guvern nr.423/2022 privind aprobarea programelor naționale de sănătate*, a fost introdus **Subprogramul de screening organizat pe baze populaționale pentru cancerul de sân**, în cadrul ***Programului Național de screening organizat pentru boli cronice cu impact asupra sănătății publice*** – program finanțat din bugetul Ministerului Sănătății.

Considerăm că implementarea acestui program de depistare precoce a leziunilor precanceroase/canceroase ale sânului impune o anumită strategie de aducere la cunoștința publicului a informațiilor necesare, dar și de facilitare a accesului la acest program a persoanelor care aparțin fie anumitor categorii vulnerabile, cum sunt de exemplu, persoanele din mediul rural sau cele cu venituri reduse, fie anumitor categorii de vârstă.

În urma continuării demersurilor la **Casa Națională de Asigurări de Sănătate**, suntem informați asupra următoarelor aspecte:

Accesul la serviciile medicale de prevenție se asigură:

1. În cadrul asistenței medicale primare;

2. În cadrul asistenței medicale ambulatorii de specialitate pentru specialitățile clinice

- servicii medicale în scop diagnostic – servicii de spitalizare de zi

a) *depistarea precoce a leziunilor precanceroase ale sânului*, se decontează numai dacă s-au efectuat toate serviciile obligatorii: consultație chirurgie generală/obstetrică-ginecologie/efectuare mamografie.

Beneficiari: femei asimptomatice din grupa de vârstă 50-69 ani care nu au diagnostic confirmat de cancer mamar, sunt asimptomatice, nu au antecedente sugestive pentru patologia de cancer mamar. Se efectuează o dată la 2 ani.

b) *depistarea precoce a leziunilor precanceroase ale sânului cu suspiciune identificată mamografic.*

3. În cadrul asistenței medicale spitalicești

În sistemul asigurărilor sociale de sănătate din România, unitatea sanitară cu paturi aflată în relație contractuală cu casa de asigurări de sănătate, indiferent de forma de proprietate (**public sau privat**) **este obligată** să acorde serviciile medicale și să suporte pentru asigurații internați în regim de spitalizare, **toate cheltuielile necesare** pentru rezolvarea cazurilor respective, inclusiv pentru investigații paraclinice necesare, cu excepțiile prevăzute la art.248 alin.(1) din *Legea nr.95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată, cu modificările și completările ulterioare*,

În ceea ce privește strategia de aducere la cunoștința publicului a informațiilor necesare pentru asigurarea accesului la serviciile de prevenție, pe site-ul CNAS, în secțiunea „Informații asigurați” se regăsește documentul „Ghidul Asiguratului”.

De asemenea, **Institutul Național de Sănătate Publică** ne comunică următoarele:

Proiectul *„Creșterea capacității instituționale și a competențelor profesionale ale specialiștilor din sistemul de sănătate în scopul implementării Programului Național de screening pentru cancerul de sân”*, pe lângă principalele activități, a pregătit implementarea a **două proiecte pilot regionale:**

1. *„Fii responsabilă pentru sănătatea ta – programe regionale de prevenție, depistare precoce, diagnostic și tratament precoce al cancerului de sân”* pentru regiunea Nord-Vest-Vest, implementat de Institutul Oncologic „prof.dr.U.Chiricuță” în parteneriat cu Spitalul Municipal Timișoara;

2. *„Fii responsabilă pentru sănătatea ta – programe regionale de prevenție, depistare precoce, diagnostic și tratament precoce al cancerului de sân”* pentru regiunea Nord-Est-Est, implementat de Institutul Regional de Oncologie Iași în parteneriat cu Fundația „Enable”.

Cele două proiecte **regionale se bazează pe metodologia dezvoltată în proiectul faza I și toate vor produce la sfârșitul perioadei de implementare, noiembrie 2023, rezultatele** care vor fundamenta extinderea proiectelor-pilot la nivel regional și național.

Subliniem faptul că, potrivit Profilului privind statusul sănătății publice în România (2021) elaborat de Comisia Europeană, rezultă că rata mortalității care poate fi prevenită este a treia ca mărime din Uniunea Europeană, iar mortalitatea din cauze tratabile este mai mult decât dublă față de media Uniunii Europene și include decesele din cancerele de prostată și de sân care sunt susceptibile de tratament.

Facem precizarea că, potrivit art.15 alin.(1) din *Normele Tehnice din 2022 de realizare a programelor naționale de sănătate publică*, aprobate prin *Ordinul ministrului sănătății nr.964/2022*:

d) „în cadrul Institutului Oncologic «Prof. Dr. I. Chiricuță» se organizează și funcționează UATM a Institutului Oncologic «Prof. Dr. I. Chiricuță», care asigură asistență tehnică și management pentru:

2. Programul național de screening organizat pentru boli cronice cu impact asupra sănătății publice - Subprogramul de screening organizat pe baze populaționale pentru cancerul de sân, implementat în regiunea **Nord-Vest** care grupează județele Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj, Sălaj, Satu Mare și Maramureș și regiunea **Vest** care grupează județele Arad, Caraș-Severin, Hunedoara și Timiș”;

e) în cadrul Institutului Regional de Oncologie Iași se organizează și funcționează UATM a Institutului Regional de Oncologie Iași, care asigură asistență tehnică și management pentru:

2. Programul național de screening organizat pentru boli cronice cu impact asupra sănătății publice - Subprogramul de screening organizat pe baze populaționale pentru cancerul de sân, implementat în regiunea **Nord-Est** care grupează județele Bacău, Botoșani, Iași, Neamț, Suceava și Vaslui și regiunea **Sud-Est** care grupează județele Brăila, Buzău, Constanța, Galați, Tulcea și Vrancea.

Potrivit aceluiași Norme tehnice, „Subprogramul de screening organizat pe baze populaționale pentru cancerul de sân este implementat în regim pilot, **finanțat din fonduri externe nerambursabile** și care, în conformitate cu recomandarea Consiliului Europei REC [2003] privind introducerea screeningurilor populaționale pentru cancer, cu ghidurile europene de asigurare a calității în programele de screening pentru cancer și cu planul de parcurs al implementării Planului european de Cancer publicat de C.E. în octombrie 2021, **se va extinde la nivel regional și național în baza metodologiilor uniforme de implementare, monitorizare și evaluare (s.n.)**”.

De asemenea, conform Anexei 14 la Normele tehnice, nu a fost menționat un buget de stat alocat acestui subprogram.

Având în vedere informațiile comunicate de către autoritățile sesizate, cât și prevederile legale enunțate, observăm că *pentru implementarea Subprogramului național de screening pentru cancerul de sân la nivelul regiunilor Est, Nord-Est, Vest, Nord-Vest, sunt prevăzute fonduri externe nerambursabile, cât și faptul că pentru restul regiunilor țării nu este alocat un buget care să asigure accesul la screening pentru cancerul de sân, pentru femeile din grupa de vârstă 50 - 69 ani), fapt din care riscul ca acest Subprogram să nu poată fi aplicat unitar la nivelul întregii țări.*

În acest context, în temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituția României și ale art. 15 alin.(1) lit.f), art.24 și art.26 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată;

Pentru realizarea scopului constituțional și legal al Avocatului Poporului și anume, apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice în raporturile acestora cu autoritățile publice, Avocatul Poporului emite prezenta:

RECOMANDARE

1. **Ministrul Sănătății**, în exercitarea atribuțiilor legale, va întreprinde măsurile necesare în vederea asigurării pentru femeile cu vârste cuprinse între 50 și 69 de ani care îndeplinesc condițiile de eligibilitate reglementate prin Ordinul ministrului sănătății și al președintelui CNAS nr.1068/627/2021, cu modificările și completările ulterioare, a accesului la Subprogramul național de Screening pentru cancerul de sân, în toate regiunile țării.
2. **Ministrul Sănătății**, în exercitarea atribuțiilor legale, va analiza oportunitatea implementării Subprogramul național de Screening pentru cancerul de sân și pentru alte categorii de vârstă decât cea reglementată în prezent;
3. **Ministrul Sănătății** va informa, în termen de 30 de zile, instituția Avocatul Poporului, cu privire la însușirea Recomandării, precum și referitor la măsurile dispuse.

Avocatul Poporului,



București, 16 septembrie 2022